

Møtedato 09.-11.10.2026
Saksbehandler Arbeidsutvalget
Saksnummer LS1 06.03-26-27
Gjelder Innspill til utdanningspolitisk plattform

Innspill til utdanningspolitisk plattform

Formål

Denne diskusjonssaken er ment som et startskudd for diskusjonen om utdanningspolitisk plattform, som kommer til å gå i organisasjonen fram til ny plattform vedtas på landsmøtet i april.

Sakspresentasjon

Om utdanningspolitisk plattform

Utdanningspolitisk plattform inneholder den viktigste utdanningspolitikken til NSO, inkludert hva vi mener om opptak, oppbygging av studieprogram, læringsmiljø, undervisning, likestilling, vurdering, kvalitetsutvikling, finansiering, dimensjonering, livslang læring og arbeidslivsrelevans. Strukturen følger en tradisjonell student fra videregående, gjennom studieløpet, og ut i arbeidslivet.

Dagens UPP ble vedtatt i 2023. Ny plattform vil bli vedtatt på NSOs landsmøte i april 2027, men prosessen starter allerede nå. Målet for revideringen er:

- Å vedta ny utdanningspolitikk som står seg godt over tid
- Å oppdatere politikken etter dagens politiske kontekst, og ta inn politikk som har blitt vedtatt i resolusjoner
- At dokumentet forblir et godt arbeidsverktøy for organisasjonen, med struktur og detaljnivå omtrent som i dag

Vi ønsker også å unngå at samme politikk står i flere ulike plattformer, da det kan skape usikkerhet om hva som gjelder hvis man vedtar endringer. Men, det er ikke noe dere trenger å tenke på for denne diskusjonssaken.

Om NSOs politiske dokumenter

De viktigste politiske dokumentene i NSO er vårt prinsippprogram (som inneholder de overordnede prinsippene vi jobber etter), og 4 politiske plattformer med ulike tema (studentvelferd, internasjonalt, forskning og utdanning). Hvert år reviderer vi én av plattformene på landsmøtet, og i år er det utdanningspolitisk plattform (UPP) sin tur.

Videre prosess

Denne diskusjonssaken kick-starter noen diskusjoner, som kommer til å pågå i organisasjonen fram til landsmøtet. Vi har allerede sendt ut en høring om plattformen (du finner høringen her), hatt diskusjoner med noen av komiteene, og programmet på årets høstkonferanse kommer også til å være preget av denne prosessen. Forslag til revidert plattform sendes ut sammen med sakspapirene til landsmøtet, senest 19. mars 2027. Landsstyret innstiller på saken på landsstyremøte 3, 12.-14. mars.

Vi planlegger ikke å sende ut en høring nummer to, men har tid til å ta enkeltforslag opp til debatt i landsstyret senere, eller sende dem ut til medlemslagene for tilbakemeldinger, hvis det blir behov for det. Det kan også hende at vi løfter enkeltforslag i Khrono eller andre medier senere, for å høre innspill fra resten av sektoren.

Diskusjonssaken

Diskusjonssaken baserer seg på de samme temaene som er sendt ut på høring.

Vurdering

Vi ønsker at landsstyret kommer med innspill på temaene som er listet opp nedenfor. Andre tilbakemeldinger på dagens plattform (ting som bør inn, ut eller endres) er også velkomne.

Kunstig intelligens

Dagens plattform ble laget før kunstig intelligens (KI) ble en del av studietilværelsen, og har derfor ingen politikk om temaet. Hvordan bør vi forvente at institusjonene legger opp undervisning og vurdering nå som KI er en del av studiehverdagen? Hva trenger studenter og undervisere av retningslinjer og opplæring, og hvem bør ha ansvar for å lage/tilby dette? Hva har det å si for vår rettssikkerhet?

Finansiering

Den resultatbaserte delen av finansieringen til institusjonene baserer seg i dag på tre indikatorer: studiepoeng, fullførte doktorgrader, og fullførte studieprogram. Gjeldende politikk er at den bør bidra til å «heve utdanningskvaliteten, redusere frafall og legge til rette for studentmobilitet». Bør man ha andre indikatorer for å skape insentiver for kvalitetsarbeid, ikke bare gjennomføring? Bør uttellingen være like stor for studiepoeng på digitale studier som studier med fysisk oppmøte?

Studenter på campus

Dagens plattform sier at «Heltidsstudier skal derfor, som hovedregel, være fysisk, men digital undervisning kan være et godt supplement for å skape mer tilgjengelighet og fleksibilitet for studentene.». Samtidig er det flere og flere studenter som tar fulldigitale studieløp. På sikt kan det ha konsekvenser for læringsmiljøet på campus og for vårt mål om at heltidsstudentene skal være normen. Bør institusjonene jobbe proaktivt for at studentene bruker mer tid på campus? Hvilke virkemidler kan og bør de i så fall bruke?

Gradsstruktur

Flere europeiske land har muligheter for kortere mastergrader, typisk på 90 ECTS, for eksempel i Storbritannia, Nederland, Sveit og Spania. Det er også mulig i henhold til det felles-Europeiske rammeverket. Bør man åpne for å eksperimentere med alternative gradsstrukturer, for eksempel ettårige mastere? Må alle mastergrader inneholde en masteroppgave på 30 studiepoeng?

Studentrepresentasjon og fulltidsverv

I dag sier vi ingenting om hvem som bør ha fulltidsverv i sine studentdemokratier, ut over «Ansatte og tillitsvalgte i studentdemokratiene skal få rettferdig lønn/honorar» og at institusjonene skal «legge til rette for viktige innsatsfaktorer, deriblant egnede kontorlokaler» (se seksjon 7.4 i dagens plattform). Bør vi mene noe om hvor stor kapasitet studentdemokratiene bør ha, sammenlignet med studentmassen? Bør alle institusjoner ha minst én tillitsvalgt på fulltid, uavhengig av størrelse?

Mangfold og likestilling

Mye av mangfolds- og likestillingspolitikken vår ligger i utdanningspolitisk plattform. Hvilke utfordringer ser dere på deres institusjon knyttet til mangfold og inkludering? Gjøres det nok for at studentmassen skal speile befolkningen som helhet?

Klage på sensur

Gjeldende politikk er at studenter som klager på karakter skal kunne velge mellom ny blind sensur, eller sensur hvor studentene kan legge ved mottatt karakter og begrunnelse på hvorfor de mener at den feil. Dagens praksis er at klage behandles som ny blind sensur. Bør man fortsatt be om denne valgfriheten, eller velge én måte å gjennomføre ny sensur på?

Opptak – spesielle opptakskrav

Hovedregelen i Norge er at man er kvalifisert til å komme inn på et studieprogram hvis man har grunnleggende studiekompetanse fra videregående. I tillegg kan det stilles spesielle opptakskrav, som realfagskompetanse, karakterkrav, eller bestått opptaksprøve.

I dag mener NSO at «det skal kunne settes spesielle opptakskrav på enkelte studier når innholdet i studiet tilsier at det er nødvendig. Slike krav skal reflektere studiets egenart og behov for forkunnskaper som kreves for å gjennomføre utdanningen. For utbredt bruk av spesielle opptakskrav bør unngås da det gjør opptakssystemet mindre transparent og forutsigbart.»

Bør vi ha spesielle opptakskrav, eller bør vi si at alle med generell studiekompetanse er kvalifisert til alle studier, og at studiene selv må gi studentene den kompetansen de trenger? Eventuelt, i hvilke situasjoner bør spesielle opptakskrav brukes?

Overgangen fra videregående til høyere utdanning

Hvilke virkemidler bør man bruke, i videregående opplæring eller høyere utdanning, for å sikre studieforberedthet og en god overgang mellom videregående og høyere utdanning? Hvilke ferdigheter skal vi forvente at studenter tar med seg fra grunnskolen og videregående, og hvem har ansvar for hva?

Annet

Er det andre ting i dagens plattform som dere ønsker å ta bort, legge til eller endre?
